

DELAVSKA POLITIKA

Uredništvo in uprava:

Maribor, Ruška cesta 5, poštni predal 22, telefon 2326.
Podružnice: Ljubljana VII, Zadrugi dom — Celje, Delavska
zbornica — Trbovlje, Delavski dom — Jesenice, Del. dom.
Rokopisi se ne vračajo. Ne frankirana pisma se ne sprejemajo.

Izhaja vsako sredo in soboto.

Naročnina za Jugoslavijo znaša mesečno 10 Din, za imo-
zemstvo mesečno 15 Din.

Malih oglasov, ki služijo v posredovanje in socialne namene
delavstva ter nameščencev, stane vsaka beseda 50 para. De-
bela tiskana beseda stane Din 1.—. Malih oglasov trgovskega
znacaja, stane beseda Din 1.—. V oglašnem delu stane pe-
titna enostolpna vrsta D. 1.50. Pri večjem številu objav popust.
Čekovni račun: 14.335. — Reklamacije se ne frankirajo.

Štev. 25.

Sobota, 28. marca 1931.

Leto VI.

Glasovanje o nemški oklopnici.

Izjava soc.-demokr. parlamentarne
frakcije v nemškem državnem zboru

V nemškem državnem zboru se
bije že več let borba za nadomesti-
tev za uničene oklopnice, za katere
so že prejšnje meščanske večine do-
volile več zneskov in se građe.

Tudi v proračunu za leto 1931 je
postavljen večji znesek, o katerem
se je glasovalo v državnem zboru
dne 20. t. m.

Meščansko in drugo časopisje
silno rado izigrava socialno demo-
kracijo, zaradi tega naj sledi vsebin-
ska izjava, ki jo je v tej zadevi po-
dal za soc. dem. klub v nemškem
državnem zboru poslanec s. Wels,
ki naj pojasni stališče nemške so-
cialne demokracije:

»V predloženem proračunu je na-
veden četrti obrok za oklopnico A
(Prusija) in prvi obrok za oklopnico
B (Lotringija).

Socialnodemokratska frakcija se
je že v prejšnjem državnem zboru
izrekla proti gradbi nadomestila za
A, ker oklopnice Nemčije v sedanjem
stanju res ne rabi in je zaradi po-
manjkanja finančnih sredstev tako-
rekoč prepovedano izdajati milijone
nemškega davčnega denarja za
dvomljive eksperimente.

Kljub temu je večina meščanskih
strank v starem parlamentu dvakrat
sklenila nadomestno gradbo oklop-
nice A ter pozvala vlado, da predlo-
ži načrt, po katerem se naj ostale
linijske ladje v zmislu določb ver-
zajjskega miru nadomeste z novimi
graditvami. V novem držav. zboru
je večina za te sklepe še večja ka-
kor je bila v starem parlamentu:
nasproti 357 meščanskim poslancem
imamo v parlamentu samo 220 so-
cialnodemokratskih in komunistič-
nih poslancev. Vlada zahteva sedaj
razen tretjega obroka za nadomest-
no oklopnico A tudi prvi obrok za
nadomestno gradbo B, čeprav so
razlogi proti gradbi zaradi še kata-
strofalnejšega finančnega položaja
močnejši ter vojaške sposobnosti te
nove ladijske tipe nadomestka A še
ni bilo mogoče preizkusiti.

V soglasju z milijoni nemških
bratskih sodrugov, katerim ni ne-
odvisnost in varnost Nemčije nič
manj srčna zadeva kakor državni
vladi in nestanovitnim dovoljevalcem
te zahteve za marino, mora socialna
demokracija vztrajati na svojem
odklonilnem stališču.

Ker vse meščanske stranke so-
glašajo z zahtevami vlade, bi bilo v
parlamentu proti 220 odklanjajočim
glasovom socialistov in komunistov
357 meščanskih glasov za nadomest-
ne graditve. Z odstranitvijo 151 na-
cionalnosocialističnih in nemškonac-
ionalnih poslancev iz držav. zbora,
pa je bila ta meščanska večina umet-
no pretvorjena v manjšino, in špe-
kulacija izstopivših fašističnih nasil-
nih politikov je, da bi, če bi bila gra-
ditev ladij odklonjena, Brüningova
vlada odstopila ter ji sledila fašis-
tovski. Zaraditega je postalo gla-
sovanje o gradbi ladij velika politič-
na zadeva. Izbrati bi hotelo to gla-
sovanje kot šahovsko potezo in ma-
never v prid fašistični reakciji v
svojem boju proti demokraciji in re-
publiki.

Če bi se ta maneuver posrečil, bi
spravil narodnosovražne sile do ob-
lasti, ki so odločene z vsemi, tudi
zločinskimi pomočki delovne množi-
ce spraviti ob vse politične in social-
ne pravice, ki so si jih pridobile v

Proti nemško-avstrijskemu carinskemu dogovoru.

Tudi mala antanta se je oglasila.

Nemško-avstrijski gospodarski
dogovor je razburil vso veliko an-
tanta. Oglašja se tudi mala antanta
pod vodstvom Čehoslovaške. Naše
stališče glede opustitve carinskih
mej med posameznimi državami je
jasno. Carinske meje imajo le pre-
pogosto namen, izkoriščati konsu-
mente ter zagotavljati kapitalistom
oderuške dobičke. Varstvene carine
so res potrebne včasih, kjer niso
urejene gospodarske razmere, to je
produkcija in konsum. S tega stali-
šča popolnoma razumemo avstrijsko
socialno demokracijo, ki po-
zdravlja opust carinske meje med
Avstrijo in Nemčijo, zlasti, ker je
Avstrija preslaba, da bi živela sama.

Velika in mala antanta vidita v
tem dogovoru kršitev mednarodnih
pogodb, verzajlske mirovne pogod-
be in ženevskega protokola z dne
4. oktobra 1922, v katerem je dolo-
čeno, da Avstrija ne sme ničesar
storiti, niti se vezati finančno ali go-
spodarsko v nikakršnem primeru,
če bi se s tem omejevala nje neod-
visnost.

Nemčija ima nedvomno svoj go-
spodarsko-politični problem, ki se
mu boče približati s tem korakom.
Vprašanje je le, v čigavem interesu
je ta politika Nemčije in v čigavo
škodo s stališča srednjeevropskega
kapitalističnega gospodarstva. —
Vzhodno- in južno-evropske države
so vsakakor prav interesirane, če
ustvarijo dobre gospodarske razme-
re z zahodnimi, zlasti severo-zahod-
nimi državami, ker je tam trg za
njihove pridelke. Neprijetna je eks-
panzija Nemčije za Čehoslovaško,
ker na ta trg računa sama kot indu-
strijska država, dočim bi se za vse
druge države jugovzhoda utegnil ob
tej politiki odpreti nov trg, ki rabi
produkte teh držav.

dveh generacijah z organiziranim
razrednim bojem. Socialna demo-
kracija, ki je na republiki in ustavi
sodelovala ter hoče, da se Nemčija
razvije v socialno ljudsko državo,
ne sme državne oblasti prepustiti
fašističnim in terorističnim sovražni-
kom demokracije.

Politično parlamentarno razmer-
je sil v Nemčiji je ustvarjeno po iz-
idu državnozborskih volitev 14. sep-
tembra 1930. Tega razmerja sil od-
stranitev fašističnih strank ni bist-
veno nič izpremenilo. Tudi če bi so-
cialna demokracija glasovala proti
nadomestnim vojnim ladjam, bi to
na gradbi ničesar ne izpremenilo.
Odklonitev teh kreditov po socialni
demokraciji bi imela le to posledico,
da bi se fašisti triumfirajoč vr-
nili v parlament ter na ta način na-
videz legalno prišli do oblasti in
skušali uvesti fašistično diktaturo.

Vse politično delo socialne de-
mokracije v parlamentih in po drža-
vi je usmerjeno v obrambi proti fa-
šizmu. Nadejajo se sedaj nemški fa-
šisti, da bo socialna demokracija s
svojim glasovanjem onemogočila
parlamentarno delo, izzvala s tem
novo krizo v vladi ter tako fašistom
pripravila pot do oblasti. Te fašis-
tovski nade bo socialna demokra-
cija prekrizala s tem, da se bo vzdr-
žala glasovanja.

Ne gre sedaj za posamezna vpra-
šanja, marveč za to, da se obvaruje

V neprijetnem položaju je An-
glija. Angleška delavska vlada se
trudi, da vpostavi v Evropi najboli-
še odnose. Dogodek pa, ki se je
pripetil, grozi, da poostri medseboj-
ne odnose. Iz tega razloga se po-
stavlja angleška vlada in tudi me-
rodajno časopisje, da je treba vpra-
šanje predvsem razčistiti, potem pa
mirno razpravljati o njem ter ga
spraviti v sklad z mednarodnimi do-
govori, če jih krši v katerikoli smeri.

Avstrijska socialno demokratska
stranka k nemško-avstrijski carinski
zvezi.

Predsedstvo avstrijske socialno
demokratske stranke je k vprašanju
nemško-avstrijske carinske zveze
izdalo tale sklep:

Nemško-avstrijska socialna de-
mokracija je že od ustanovitve re-
publike stala na stališču, da Nem-
ška Avstrija, navezana sama na se-
be, kot gospodarska enota, ni spo-
sobna za življenje. Izkušnje zadnjih
let so to potrdile. Brezposelnosti ne
bo mogoče drugače premagati, ka-
kor da se Avstrija vključi v večji
gospodarski kompleks. Radi tega
pozdravlja avstrijska socialna de-
mokracija poskus obeh vlad, da se
ustvari carinska zveza, in jo bo brez
pridržkov podpirala, zahteva pa, da
avstrijska vlada vse nadaljnje toza-
devne korake podvzame sama v
sporazumu s parlamentom.

Avstrijska socialna demokracija
bo nemudoma stopila v stik z nem-
ško socialno demokratsko stranko
in istočasno s socialistično delav-
sko internacionalo in z k njej pri-
ključenimi socialističnimi strankami
Francije, Velike Britanije in Čeho-
slovaške, da jih informira o svojem
stališču k načrtu nemško-avstrijske
carinske unije.

nemški proletarijat pred strahovito
usodo italijanskega delavskega raz-
reda, pred fašistično diktaturo.

V tem, ko socialnodemokratska
državnozborna frakcija vse svoje
sklepe podreja temu cilju, pozivlja
milijonsko naraščajočo množico svo-
jih pristašev, da nadaljuje sijajno
pričetno borbo do popolnega poraza
nasprotnika.

Proč s fašizmom! Živela repub-
lika! Živela socialna demokracija!

Nemška socialna demokracija v
tem kritičnem trenutku ni mogla
storiti drugače, ker bi sicer poveča-
la politični kaos, v katerem bi se
meščanske stranke zatele k fašiz-
mu ter izdale demokracijo in repub-
likanstvo.

Glasovanje v nemškem državnem
zboru o nadomestilu za oklopnice.

Na drugem mestu objavljamo iz-
javo nemških socialnih demokratov
pred glasovanjem o kreditu za nado-
mestilo nemških oklopnice. Za kredit
je glasovalo 181 poslancev, proti 71,
108 poslancev pa ni glasovalo. Pre-
cej socialnodemokratskih poslancev
pri glasovanju ni bilo navzočih (vseh
je 143). Socialni demokrati bi bili
prav lahko glasovali proti kreditu in
bi bil padel proračun in padla bi bila
tudi Brüningova vlada, ki so jo sil-
no težko upostavili že zadnjič. Nem-

Liberalci bodo podpirali Macdonaldovo vlado.

Vendar samo od slučaja do slučaja.

Parlamentarna frakcija angleške
liberalne stranke je imela v torek
sejo, na kateri se je govorilo o defi-
nitivnem dogovoru za sodelovanje z
delavsko vlado. Posvetovali so se pet
ur. Predlog Lloyd Georgeja, da se
dogovori z delavsko vlado delovni
program, je sicer naletel pri večini
na precejšen odpor, vendar je bil po
izpremembi nekaterih določb z ve-
čino odobren. Sodelovanje je odo-
brilo 33 poslancev, 17 pa jih je bilo
proti sodelovanju z delavsko vlado.
Trajen dogovor so pa liberalci od-
klonili ter sklenili, da bodo podpira-
li delavsko vlado le od slučaja do
slučaja.

Krvavi dijaški nemiri v Madridu.

Dijaki so nepomirljivi v boju, proti monarhiji.

Oficijelni španski tisk poroča o
redu, miru in zadovoljnosti na Špan-
skem; dalje, da je bila stara ustava
zopet uveljavljena. Kakor pa govo-
re druge vesti, stvar ni tako v »re-
du«. Po vsej Španiji se vrše mani-
festacije za pomilostitev političnih
jetnikov. Tako je bila v Madridu v
četrtek velika demonstracija študen-
tov. Streljali so študenti in policija.
Več oseb je bilo ubitih.

Amerika nima pomislekov.

Proti nemško-avstrijskemu dogovoru ni pomislekov.

Washingtonski trgovinski urad je
izjavil glede nemško-avstrijskega do-
govora, da zaradi njega ni potreb-
no vznemirjanje. Carinska unija med
obema državama ni v nasprotju ne
z verzajlsko mirovno pogodbo ne z
ženevskim dogovorom; tudi ni go-
vora o prednostnih pravicah.

Kakor opažamo, so proti dogo-
voru večinoma nacionalisti raznih
držav, ne pa krogi, ki vedo, da so
današnje carinske barikade vsakih
pet kilometrov med najhujšimi ne-
srečami današnje dobe.

škkih fašistov ni v parlamentu. Če bi
bila vlada padla, bi bili takoj prišli
v parlament in meščanske stranke bi
mogle in najbrže tudi same hotele z
njimi sestaviti vlado, vsled česar bi
fašisti prišli na oblast ter spravili v
nevarnost parlamentarizem in repub-
liko. Nedvomno bi se tedaj takoj
vladalo brez parlamenta ter uvajala
brzim korakom fašistična diktatura.
Ki bi z nasilstvom zatrla ves delav-
ski pokret in oropala nemški narod
vseh političnih svoboščin in socialnih
pravic. Socialna demokracija je mo-
rala v tem važnem položaju ščititi
parlamentarizem ter ne onemogočiti
njegovo poslovanje, čeprav je skle-
pal nekaj protinačelnega. Zaradi li-
nijske ladje se svet ne bo podrl; ko
dobi socialna demokracija večino, se
ji na take malenkosti ne bo treba
ozirati, ker bo lahko s svojo politično
močjo čuvala demokracijo in repub-
liko. Danes še tega ne more, zato
tudi ni smela dati možnosti terori-
stom, da uničijo parlamentarizem in
današnje državljanske svoboščine.

Agrarna konferenca v Rimu. Ju-
goslavija se udeleži agrarne konfe-
rence v Rimu s posebno delegacijo,
ki jo vodi dr. Anton Frangeš.

Henderson inter-venira.

Dogovor med Nemčijo in Avstrijo je povzročil pravcato diplomatsko bitko, v katero se vmešavajo vse politične smeri raznih držav.

Henderson je zaradi tega interveniral po svojih poslanikih na Dunaju in Berlinu za izrecno željo, da se zadeva obravnava v Društvu narodov, preden se definitivno izvede.

Dunajski podkancler in zunanji minister dr. Schober je na intervencijo izjavil, da se dogovor med obema vladama popolnoma sklada z ženevskim protokolom iz leta 1922. Avstrijska vlada se strinja, da države, ki so podpisale ženevski protokol, dogovor preštudirajo. S političnega stališča se pa dogovor ne more presojati, ker je samo gospodarski.

Nemški kancler Brüning pa je po vsebini izjavil: Dogovor med Nemčijo in Avstrijo je napravljen popolnoma v okviru ženevskega protokola ter zaradi tega po mnenju obeh vlad ni povoda, da bi se bavilo z njim Društvo narodov. Če zahtevajo druge države ugotovitev pravne opravičenosti, se tega obema vladama ni treba bati. Presojanje dogovora s političnega vidika pa ne bi spadalo pred Društvo narodov, ker ima dogovor povsem gospodarski značaj.

Med Hendersonom in Briandom se je sklenil dogovor, da zahtevata predložitev nemško-avstrijskega dogovora Društvu narodov. To je potrebno, da se značaj dogovora pojasni ter pomiri politično razburjenje, ki je zaradi dogovora nastalo.

Poizkus vojaške revolte v Limi.

Nemirna Južna Amerika.

V Limi v Ameriki se je uprl 5. infant. polk, hoteč izvesti revolucijo. Puč je ponesrečil. Mrtvih je bilo v boju 200.

Kapitalizem, socializem in zadružništvo

Zadružništvo kot daritveno jagnje za spravo med kapitalizmom in socializmom. Ideolog, ki hoče, pa si vendar ne upa.

Pred kratkim se je vršila na Dunaju plenarna seja društva »Gesellschaft österreichischer Volkswirte«. Na tej seji je imel predavanje prof. dr. V. Totomianz iz Prage o temi: Kapitalizem, socializem ter zadružništvo. Predavatelj je izvajal:

Historična misija kapitalizma obstoja v pomnoževanju produkcije, zbiranju kapitala ter tehničnem napredovanju gospodarstva. Kapitalizem je pri tem napravil ljudi samostojnejše, individualiste, ki streme po dobičku in — varčevanju.

Na bazi svobodne konkurence se je razvila veleindustrija. V njenih centrih sta se razvila proletarijat in brezposelnost. Kot reakcija proti temu se je pojavil socializem, katerega glavna oblika je marksizem. Slednji stremi po odpravi svobodne konkurence, individualnega bogastva ter meščanskega reda. Po kapitalistični družbi izzyani razredni boj je marksizem postavil kot svoje načelo ter potem kapitalizma vsvarjeno neenakost glede razdelitve blaga se pobija s podružabljenjem. Kakor je kapitalizem en razred, to se pravi meščanstvo, spravi do moči, tako stremi tudi marksizem po diktaturi proletarijata. Skrajna levica na Ruskem je privedla do diktature, razlastitve ter podržavljenja produkcijskih sredstev. Zadružništvo je sinteza kapitalizma ter socializma.

Ono ne uporablja sile, niti političnih sredstev. Ono hoče namesto pohlepnosti po dobičku ali zaslužku služiti sočloveku. Ono se poslužuje svobodne konkurence, toda ono jo požahnuje. Ono socializira gospodarstvo polagoma, mirno, ne da bi je birokratiziralo. Ono stremi po odpravi anarhije v produkciji s tem, da hoče delo ter produkcijska sredstva združiti v eni roki. Ono vzgaja ljudi v zadrugetih, drugim pomagati in s tem pomagati sebi. Zadružništvo združuje v sebi kapitalizem in marksizem. Niti misija kapitalizma, niti socializma ni končana, toda ako bi borba med obema zavzela skrajne oblike, tedaj riskira civilizacija propast. Zato se zdi, da predstavlja zadružništvo minimum tega, s čemur bi se zastopniki kapitalizma ter socializma mogli sprijazniti.

Vodilna misel omenjenega predavatelja je, da bi se dosegel kompromis med kapitalizmom in socializmom. Toda to je le pobožna želja in nič več. Da bi se kapitalizem podal in žrtvoval sebe, na to ni misliti. Nasprotno je res, kapitalisti postajajo od dne do dne hujši nasprotniki zadružništva. S tem je pa tudi že povedano, da tvori zadružništvo le neko prehodno organizacijo porajajočega se novega družabnega reda.

Glose

k nemško-avstrijskemu carinskemu sporazumu.

Nemško-avstrijski carinski sporazum, ki ima pripraviti carinsko unijo med nemško in avstrijsko republiko, razburja evropsko javnost.

Pravijo, da ta sporazum nima samo gospodarskega značaja, temveč, da ima tudi politične cilje, namreč državno zedinjenje Avstrije z Nemčijo. To je verjetno. Saj je tudi sedanjí nemški rajh postopno nastal iz nemškega Zollvereina. Proti zdru-

žitvi Avstrije z Nemčijo ne more biti pomislekov. V obeh državah prebiva isti nemški narod. Kdor je za zedinjenje Jugoslovancov, ne more biti proti zedinjenju Nemcev. Dvojna morala ni mogoča.

Proti temu sporazumu se je v Avstriji že pojavila opozicija in sicer od strani Seipla in desničarskih krogov. Naravno. Zedinjenje Nemčije z Avstrijo bi enkrat za vselej spravilo z dnevnega reda habsburško-monarhistično vprašanje.

Najodločneje protestira proti temu sporazumu Čehoslovaška. Interesi čehoslovaške industrije so namreč močno prizadeti. One panoge čehoslovaške industrije, ki so visoko razvite, zlasti steklarska in tekstilna, pa po svojih zastopnikih že proučujejo vprašanje, ali ne bi kazalo Čehoslovaški pridružiti se temu sporazumu. »Pravo ludo«, glasilo češke socialne demokracije, pa ob tej priliki upravičeno bere levite češki agrarni stranki, ki je iz malenkost-

nih sebičnih razlogov ovirala sklenitev primerne trgovinske in carinske pogodbe z agrarno Jugoslavijo in Rumunijo.

Francija se boji političnih posledic. Gospodarsko ni mnogo prizadeta. Briand se razgovarja s Hendersonom.

Italija pravi, da bo stvar še premislila. Boji se pa v resnici Nemcev na Brennerju. Boji se tudi za bodočnost Benetk in Trsta.

Naše zunanje ministrstvo še ni dalo oficijelnih izjav. Razumljivo je, da ima oziroma svoje politične zaveznike. Mogoče bo imel nemško-avstrijski sporazum to ugodno posledico, da bodo države spodnjega Podunavja in Balkana, zlasti Jugoslavija, Rumunija, Belgarska in tudi Madžarska, spoznale svoje prave interese, to je, čim tesneje gospodarsko in carinsko zedinjenje. Škoda je, da ponekod politični vidiki potiskajo v ozadje gospodarske interese. To je mogoče samo zaradi tega, ker na Madžarskem ne odloča ljudstvo, ampak fevdalci, v Bolgariji macedonski emigrantje in tudi v Rumuniji razmere niso zadovoljivo urejene.

Burna volilna kampanja v Španiji.

Takoj prvi dan volilne kampanje je madridsko dijaštvo, kateremu se je pridružilo delavstvo vseh strok, priredilo po ulicah hrupne protimonarhistične demonstracije. Policija se je izkazala veliko preslaba in je na zahtevo demonstrantov morala vsepovsod odstraniti monarhistične volilne lepake. Dijaki medicinske fakultete so v torek opoldne prekinili predavanja in so z vzkliki: »Živela republika! Živela amnestija!« sneli kraljevo sliko in jo pred univerzo sežgali na grmadi, ki so jo napravili iz šolskih klopi.

Sodrug, ali si že tudi za letos plačal članarino za Cankarjevo družbo? Din 20.— ni tak znesek, da bi ga ne zmogel. Cankarjevi družbi pa s tem naravnost pripomoreš, da že lahko računa s stroški za nove knjige, ki morajo biti še lepše od lanskih.

Ne odlašaj! Tudi druge vzpodbujaj! Iz nas samih in iz naše lastne volje nastaja močna Cankarjeva družba, ki je v dveh letih razdala 40.000 knjig.

Hkrati za podnevi in ponoči je
Nivea-Creme

ker omogoča njena najvažnejša sestavina Eucerit, ki pospešuje nego kože, da se Nivea-Creme globoko vpije v kožo, ne da bi se koža količkaj svetila. Podnevi Vas varuje vpija krema pred grdim vremenom in nadomešča maščobo, ki Vam jo jemlje veter in grdo vreme, kožo pa dela voljno in gibčno. Ponoči deluje Nivea-Creme na ta način, da Vam oživilja in krepi polt in da dobite živahen in mladosten videz. Nivea-Creme ne morete nadomestiti niti z najdražjimi luksuznimi kremami, ker ni nobene druge kreme, da bi imela v sebi Eucerit, ki kožno stanjšuje hrani in oživilja, na kar se tudi opira iznenadljivo in blago delovanje Nivea-Creme.

Škatle po Din 5.—, 10.— in 22.—. Tube iz čiste pločvine po Din 9.— in 14.—. Izdeluje v Jugoslaviji: **Jugosl. P. Belersdorf & Co., d. s. o. j.** Maribor, Gregorčičeva ulica šte. 24

J. H. Rosny:

Strah pred zakonom

Jacques Varnoux je srečal tisto dražestno in vitko osebo v neki družini, ki jo je posecal šele malo časa. Imela je na sebi nekaj neizrekljivo nedolžnega, plave lase, velike oči in majhna, močno rdeča usta: usta kakor otrok. Bila je skratka nad vse zapeljiva ženska, kateri pa je bilo na videz nemogoče dvoriti.

»Bila je malodane ona, ki je dvorila meni,« je pripovedoval Jacques Varnoux. »Že prvi dan je kazala skoraj neupravičeno zanimanje in nagnjenje do mene, kajti govorila sva besede brez okusa in arome. Vprašala pa me je z mnogo takta in diskretnosti o mojih znanjih in končno mi je povedala dan, ko bi jo lahko posetil.

Ker nisem imel nobenega razloga, da bi se ne odzval njenemu povabilu, sem stopil naslednji petek k njej in sem jo našel v družbi štiri-desetletnih, petdesetletnih in šestdesetletnih gospa. Precej pozno se je pojavil tudi star gospod z dolgimi namazanimi brki — po modi iz dobe drugega cesarja in več mladih gospa z obrazi in vedenjem nun.

Vljudnost je zahtevala, da se nisem ustavil predolgo. Odhod stare

gospe, ki jo je hišna gospodinja spremlila do vrat, mi je omogočil, da sem se znašel sam s svojo gostiteljico, kakšne tri metre od najbližje skupine.

Dejala mi je skoraj v istem dihu: »Strašno ste se dolgočasili... Posežite me jutri ob treh.«

»To je jasno govorjenje,« sem si mislil in majhen vrtinec upanja mi je zavzel dušo.

Jasno, da sem bil naslednjega dne zelo točen. Mična stvar me je sprejela zelo veselo, a zdelo se je, da je ta sestanek njeno nedolžnost tako popačil, da mi je bilo nemogoče zašepetati ji kakršnokoli besedo, ki bi spominjala, pa čeprav od daleč, na ljubezen.

Bil sem razočaran nad vsemi razočaranji, ko sem zaslišal, da je bila ona prva, ki je pričela govoriti o ljubezni. O, popolnoma nedolžno, če hočem biti pravičen, toda govorila je na tisti nevarni način, ki vede romantične ženske do istega zaključka, do katerega prihajajo ženske brez vsakršnih sentimentalističnih lastnosti.

Moja ljubka gostiteljica je govorila o ljubezni z najbolj nedolžnim glasom, z angelskimi nasmehljaji in prosečnimi očmi.

Odgovarjal sem, kakor sem najbolje vedel, gradil sem brezkončne stavke o dušah, ki jih niso razumeli, in o tistih, ki se iščejo, o ubogih ženskah in o srečnih možeh, ki pričakujejo usodno uro.

Mislil sem na neumni obraz, ki sem ga moral kazati in od časa do časa sem se prekinil v strahu, da bom videl svojo dražestno sobesednico bušniti v glasen smeh.

Toda nič takšnega se ni zgodilo: poslušala me je z najbolj deviškim obrazom in je odgovarjala z istim glasom.

»Kako strašna majhna goš!« sem govoril sam pri sebi.

In v istem času se mi je zazdevala še bolj zapeljiva. In končno, vedela je dobro, kam jo vodijo vse te besede, kajti sama je izrazila željo, da bi videla kraj, kjer sem sanjaril svoje sanje.

Prišla je nekega torka v mesecu marcu, na dan, ki je bil poln vetra, dežja, solnca, oblakov in vonjav iz gozdov in daljnih travnikov.

To je bil dan, ki ga ne pozabim več...

Bil sem takrat dovolj mlad. Moje pustolovščine so se bile omejele do tedaj na brezpomembna ljubikanja.

Dražestna stvar pa mi je obetala žarečo, svežo ljubezen, polno gracije, ljubezen, ki mi jo je pošiljala nebo... Bil sem iskreno ganjen in pripravlje, da se vdam z dušo in telesom.

V prvih hipih me je objela čudna pozabljenost: nisem mogel najti niti ene primerne besede; ona pa je vodila nasprotno razgovor z občudovanja vredno hladnokrvnostjo, tako da sem se končno še sam zbral.

Bila je neka vrsta medsebojne izpovedi... Potem (o Venera, še sedaj izgubljam pokoj, če pomislim na to!)... je prišel prvi poljub, drugi deseti in ona mi jih je strastno vračala. In bila sva si blizu in vedno bližja na tistem kosu hišne oprave, ki se ga današnji dramski avtorji ne pomišljajo več postavljati na oder pred blagohotno občinstvo. A potem nič dalje! Nič dalje! Popolna, čudna sramežljivost je spreminjala mlado žensko v led, sramežljivost, ki si jo uganil v velikih očeh in malih ustih... Niti poljuba več na lice... Poraz brez upanja, tako popoln poraz, da se nisem drznil niti pritoževati se.

V tem trenutku so potrkali na vrata.

Doma in po svetu.

Industrija se seli na jug. V zadnjem času se vrše v Dravski banovini znatne redukcije delavstva. Opusti se tovarna v Rušah, v Litiji se ustavi svinčni rudnik ter omejuje obrat v litijski predilnici. V obeh obratih utegne znašati redukcija delavstva nad 500 oseb, kar je za Litijo prav težkega socialnega pomena. V Dravski banovini pa nastopa kriza tudi v kovinski industriji, v rudarski pa je skoro permanentna. Razne industrije spravljajo svoje stroje na jug, kjer imajo tudi svoja podjetja, ali se združujejo z onimi podjetji na jugu. Ta selitev industrije pomeni tudi selitev delavstva.

Krščanstvo sloni na mozeih, ne na ženah. To načelo je bilo povedano te dni v Ljubljani z merodajnega mesta. Izrečena je s temi besedami manjvrednost žene. Radovedni smo, kaj poretke žene. Nam se zdi to naziranje srednjeveško. Može in žena sta sicer dve različni stvari, vendar sta obe tako bistveni, da tvorita le celoto. Zgodovina nas uči, da je nekdanj imela primat v rodbini žena. Če imajo danes moške prva mesta, s tem še ni rečeno, da je žena po bistvu podrejenega pomena. Zgodi se lahko v razvoju, da postane zopet žena dominanten faktor, takrat pa to načelo ne bi več »držalo«. Podlaga krščanstva je današnja družina, in o tej družini pravijo, da žena v hiši tri ogle podpira.

Delavsko telovadno in sportno mednarodno olimpijado na Dunaju, ki se bo vršila meseca julija, obišče desettisoč čehoslovških telovadcev. Prišli bodo Čehi in Nemci. Najeli so sedem posebnih vlakov. Vlada temu zletu na Dunaj ne dela prav nikakršnih ovir, ker se zaveda, da je mednarodno gostoljubje najboljši sredstvo za prijateljske odnose in ugled države.

Uniforme za jugoslovanske diplomate. Ministrstvo zunanjih poslov je odredilo za poslanike in uradnike v diplomatski službi posebno uniformo. Imeli bodo sinjmodri frak, z zlatom vezan. Na glavi klobuk dvokrajnik, okrašen z novejimi peresi. Ob strani meč s slonokoščnim ročajem. Za nas je to nekaj novega. Predvojnja Srbija ni poznala uniformiranih diplomatov in so njeni poslaniki tudi ob svečanih prilikah nastopali v običajni civilni obleki. To je ostalo v veljavi tudi v Jugoslaviji do najnovejše odločbe ministrstva zunanjih poslov.

Vatikanskega nuncija Pellegrinetija v Beogradu so pozvali v Rim. Najbrže ga bodo tam opominjali k »zmernejši politiki«, ker to zahtevajo italijanski fašisti. Vsekakor pa bo moral podati »pomirljivo« izjavo.

Smola nadškofa dr. Jegliča. Bivši ljubljanski škof dr. Jeglič je hotel potovati v Gorico, da se udeleži jubileja goriškega škofa Sedeja. Italijanski konzulat mu je dal dovoljenje, v Podbrdu pa so ga italijanske oblasti zavrnille in se je moral s prvim vlakom vrniti v Jugoslavijo. Italijani so res malenkostni ter dajejo priliko za kričanje.

Nepopoljšljiv lekarnar. V Metliki na Dolenjskem ima lekarno Milan Wache, ki je baje precej petičen mož. Tega moža je Okrožni urad za zavarovanje delavcev že drugi tiral pred sodišče, ker bolnikom ne daje zdravil v smislu zdravniške odredbe. Prvič je bil obsojen na Din 150.—kazni in stroške pravde, ker se mu je dokazala prevara v škodo Okrožnega urada. Pri nepopoljšljivem lekarnarju je pa Okrožni urad ponovno pregledal, kako posluje, in se je prepričal, da nadaljuje svoje nekorrektno postopanje. Po zdravniškem predpisu bi bil moral na primer dati bolniku deset zdravilnih praškov, dal je pa samo dva. Pri prvem slučaju Okrožni urad še ni ovadil lekarnarja, toda v ponovnem pregledu se je dognala ista napaka. Pri obravnavi dne 23. t. m., ki se je vršila v Metliki, je bil obsojen Wache na 14 dni zapore in povračilo škode ter pravih stroškov. Mož se bo seveda pritožil, toda dokaz je tako trden, da pritožba ne more uspeti. Zaslužil bi še večjo kazn, ker take napake pač ne morejo biti več pomote. Tako je bilo doslej obsojenih že skoro ducat lekarnarjev.

Važno za lastnike zemljišč. Čl. 9 zakona o neposrednih davkih od 8. II. 1928 in čl. 43. zakona o katastru zemljišča določa, da mora vsak posestnik prijaviti ustmeno ali pisмено pri pristojni katastrski upravi vsako spremembo, bodisi v osebi ali stvarno (odprodajo, spremembo v kulturi, zmanjšanje čistega donosa itd.) v roku od 60 dni od dne, ko je sprememba nastala, a v protivnem slučaju se kaznuje dotični posestnik z globo od 50 do 500 Din po čl. 139 zakona o neposrednih davkih. Prijave so takse proste. Prijave morajo vsebovati točno ime in priimek posestnika (pri prodaji prodajalca in kupca), bivališče, ime katastrske (dave) občine, v kateri se posestvo nahaja, številko parcele, na kateri je nastala sprememba in datum izvršene spremembe. Spremembe, ki so na podlagi kupne pogodbe, izročilne, darovalne pogodbe in drugih pravnih aktov, izvršene v zemljiški knjigi, ni treba prijaviti, ker bo o spremembi sodišče obvestilo katastrsko upravo. Vse druge prijave je treba podnesti do 15. aprila 1931.

Prometne olajšave za XI. ljubljanski velesojem od 30. maja do 8. junija 1931. Generalna direkcija državnih železnic je dovolila udeležencem XI. mednarodnega vzorčnega velesoja v Ljubljani 50% popust v potniškem prometu za vse vrste in razrede vlakov, izvzemši SOE. Olajšava velja za potovanje na velesojem od 26. maja do 8. junija, za povratek pa od 30. maja do 12. junija. Na podlagi sejemске legitimacije kupi potnik pri odhodu celo vozno karto do Ljubljane, ki mu potem velja za brezplačen povratek, ako dokaže, da je velesojem posejil. Za prevoz razstavnega blaga velja olajšava, predvidena v tarifi II. del. odsek B-XIII.

Življenje zase živijo otroci, če se igrajo s punčkami. Ponosni so, če so obleke punčk lepo čiste in prosijo mamičo za kos Zlatoroga mila, kadar je »velika žetla punčk«.

Industrijska kriza v Avstriji. V okrožju St. Pölten je zadnji čas 14 večjih industrijskih podjetij ali popolnoma ustavilo obratovanje, ali deloma reduciralo obrate.

Proti stavkokazom. V dunajski tovarni čevljev Preis je stopilo delavstvo v stavko radi odpustitve obratnih zaupnikov. Tovarna je hotela z nekaterimi stavkokazi vzdrževati delni obrat. Stavkujoči delavci, več sto po številu, so pa prošli teden vdrl v obrat, pregnali stavkokaze in niso hoteli zapustiti obratnih prostorov preje, dokler jih večji oddelek policije ni k temu prisilil. Stavkokazi so se zbal in drugi dan jih ni bilo več na delo. Stavka traja še dalje.

Statistika zdravstvenega urada mesta Prage kaže, da tuberkuloza zopet rapidno narašča. Medtem ko je prvih 7 let po prevratu stalno padala in je leta 1926 bilo smrtnih slučajev za tuberkulozo samo še 16 na 10.000 prebivalcev, se je število istih v letu 1930 dvignilo zopet na več kot 19. Razlika med meščanskimi in proletarskimi mestnimi okraji se izraža v razmerju 13 proti 27. Naraščanje tuberkuloze v poslednjih letih je posledica naraščajoče gospodarske krize, kar priča, da je tuberkuloza predvsem socialna bolezen.

Čehoslovaška naj se priključi. Nemško časopisje neprestano vabi Čehoslovaško, da se priključi dogovoru med Avstrijo in Nemčijo.

Graja, ki ne boli. Praški nadškof dr. Kordoč je izdal pastirsko pismo, v katerem žigosa kapitalizem, ki brezobzirno izkorišča delavstvo. To pismo bi imelo skoraj nekaj revolucionarni značaj, ako ne bi nadškof v drugih stavkih ob enem naglašal, da je tudi socialistična teza zgrešena, ki zahteva podružabljenje vseh proizvodnih sredstev. Glede vpostavitve gospodarskega reda, naglašava pastirsko pismo, je v prvi vrsti poklicana država, katere dolžnost je, skrbeti za blagor vseh državljanov in predvsem za vse gospodarsko šibke in uboge. Glede organske zveze produkcije z delavci povdarja pastirsko pismo, da je delavcem na prosto dano sklepati delovne pogodbe in vpleta religiozne dolžnosti vmes, češ, takih pogojev delavec ne bi smel sprejeti, ki mu nudijo nezadostno plačo ter ga ovirajo pri izvrševanju religioznih dolžnosti. Pismo končuje: Delavec ne sme proti lastni volji sklepati takih pogodb, ki bi škodovala njegovemu zdravju in življenju ali ki bi mu branile izvrševati religiozne dolžnosti ter ga oropale nedeljskega počitka. Taktika katoliške cerkve je dvolična, ker ne nastopa povsod enako, marveč se ravna po krajevnih razmerah. Kjer je delavstvo slabo, tam ne najde potrebe siliti kapitaliste, naj bi ravnali z delavci socialno in pravično. Zato je njena politika drugačna v Pragi, drugačna na Dunaju in drugačna v Ljubljani. Delavstvo v Pragi na Čehoslovaškem je precej močno organizirano in je začelo obračati cerkvi hrbet, saj je tamkaj 126.000 brezkonfesionalcev; to pa zato, ker je cerkev dosihdob še vedno pridigala delavcem skromnost in pokorščino, kapitalistom pa je le grozila z večnimi kaznimi, če se pred smrtjo ne spokore. Kapitalizem se ne ozira na pastirska pisma, ki niso drugo, kot glas vpjočega v puščavi. Saj se niti krščanski kapitalisti ne drže verskih naukov. Zaraditega je delavec slej kot prej navezan na močno organizacijo, ki se bori za odpravo krivic in gospodarsko enakopravnost delavstva.

Maršal Pilsudski obišče tudi Jugoslavijo, ko se bo vračal domov. Madeiro, kjer se je zdravil, je zapustil že 24. t. m.

Angleški konservativci predlagajo nezaupnico vladi. Konservativci

so sklenili dne 24. t. m., da bodo predlagali tretjič v štirih mesecih nezaupnico delavski vladi. Nezaupnica se tiče vladne politike proti nezaposlenosti. Predlog je predrzna demagogija, ker zlasti kapitalistični konservativci največ ovirajo vsakršno od pomoč proti nezaposlenosti.

Propadanje Carigrada. Odkar je Carigrad izgubil svoje evropsko zaledje, zlasti pa še, odkar se je sedanja turška vlada preselila v novo glavno mesto Ankora, v osrčje nekdanje Male Azije, nekdanja prestolnica sultanov stalno propada. Pred vojno mu je manjkalo komaj še par tisoč do prvega milijona prebivalcev; leta 1927 je štel le še 669.869 prebivalcev, danes pa ima komaj 580.000 prebivalcev, od teh 312.000 moških in 267.000 žensk.

Mile kazni za španske revolucionarje. Proti dvanajstim španskim republikancem, med katerimi se nahaja znani Zamora, ki so bili obtoženi veleizdaje in prevratnosti, je bila te dni pred velikim vojnim sodiščem izrečena sodba. Nihče izmed njih ni bil obsojen na več kot 6 mesecev zapore, dasiravno so povzročili decembra v Jaci krvavo vstajo. Preiskovalni zapor se obsojencem vstaje v kazni. Zamoro so na intervencijo njegovih prijateljev takoj izpustili. — Te obsodbe zopet kažejo, kakšno razpoloženje vlada v španskem javnem mnenju.

100.000 smrtnih žrtev, povzročениh po avtomobilskih nesrečah, štejemo letno v Zedinjenih državah.

Umetnega konja kažejo na razstavi v Pragi. Njegove oči vsebujejo tako fin mehanizem, da reagira na vsak žarek luči; če se gre z lučjo pred njim, gre konj za njo kamorkoli. Če se mu posveti v levo oko, zavije v desno stran. Pri tem pa ni v zvezi z nikakršno električno napeljavo. Krmiti ga tudi ni treba.

Novinarski dom v Ljubljani.

Oklic časnikarjev javnosti.

Slovenski novinarji so osnovali stavbno in gospodarsko zadrugo »Novinarski dom«. Namen zadruge, ki je že registrirana in je že začela delovati, je v glavnem razviden že iz njenega imena: slovenski novinarji naj dobe v Ljubljani svoj dom, dostojen velike vloge novinarstva v slovenskem javnem življenju prošlosti in sedanjosti.

Hrvatski novinarji so si s pomočjo države, banovine, zagrebške občine in vse javnosti postavili v Zagrebu ponosen in reprezentativni Novinarski dom, ki je takoj postal središče tamkajšnjega javnega življenja. V Beogradu so nedavno s podporo države in občine slovesno otvorili začasn Novinarski dom, v kratkem pa si začno beograjski tovariši graditi palačo, ki bo stala v centru mesta poleg novega parlamenta. Tudi v Sarajevu in v Novem Sadu so novinarji pridno na delu, da si zgrade lastna domova, in dunavska banovina je določila za Novinarski dom v Novem Sadu v letošnjem proračunu kot prvi prispevek znesek 50.000 Din.

Namen in naloga novinarskih domov nista samo reprezentativnega, temveč tudi socialnega značaja. Novinarski domovi, ljubljanski in oni po drugih centrih Jugoslavije, naj utrdijo ugled in dvignejo družabni položaj našega novinarja. Obenem pa tvorijo tudi važen del novinarske socialne akcije, ker so vsi v tesni zvezi z novinarskimi penzijskimi fondy in preidejo polagoma docela v njihovo last. To tudi pojasnjuje in utemeljuje podporo javnih korporacij in vse javnosti, saj je starostna preskrba novinarjev splošna narodna zadeva. Vloga novinarstva v javnem življenju je danes tako velika in važna, da je v interesu vsega naroda, ako se temu odgovornemu poklicu posvečajo najboljši in najsposobnejše moči. Da pa se bo to zgodilo v čim večji meri, mora biti novinar dostojno preskrbljen tudi za starost in onemoglost.

Tudi Novinarski dom v Ljubljani bo služil tej svrhi. Vršil pa bo še važno kulturno in nacionalno nalogo, ker bo gotovo postal nevtraln zbirališče vseh kulturnih in javnih delavcev in njihovih organizacij, zlasti tudi torišče stremiljenj za čim tesnejšimi stiki s prijateljskimi narodi in vsem inozemstvom.

V skladu z navedenimi cilji so pravila zadruge »Novinarski dom«, ki je bila osnovana v Ljubljani v najtesnejšem sodelovanju z Jugoslovenskim novinarskim združenjem kot stanovsko novinarsko organizacijo. V prvem načelnstvu zadruge so gg. poslanik dr. Albert Kramer, bivši minister dr. Fran Kulovec, urednik »Slovenca« Drago Potočnik, urednik »Jutra« Josip Prunk in Fran Seunig, glavni urednik »Jutra« Stanko Virant in glavni urednik »Jugoslovana« Aleksander Železnikar. V nadzorstvu zadruge so gg. glavni urednik »Slovenca« dr. Ivan Ahčin, šef ekspoziture »Avala« dr. Josip Birsa, publicist Albin Prepeluh, predsednik konzorcija »Jutra« Adolf Ribnikar in glavni urednik »Slovenskega naroda« Jo-

Kako ravnajo dandanes v sličnih slučajih?

Pravijo, da se policijski komisariji ne vmešavajo več ali vsaj, da se je prej treba podvreči brezupnim formalnostim.

Tiste čase pa so se vmešavali in so prihajali z možem in mizarjem.

»V imenu zakona!...«

»Bolje, da odprete!« je dejala mlada ženska.

Zdelo se mi je, da se je nasmejljal.

Ker se mi je zdelo nepotrebno, da bi mizar preizkusil svojo sposobnost, sem vrata odprl. Togoten štidesetletnik je planil v sobo, rjoveč, preklinjajoč in preteč.

»Ne uganjajmo škandalov,« je dejal komisar vljudno in pokojno. Mož je prenehel rjoveti, komisar je vljudno opravil svoje formalnosti in končno sem ostal z žensko sam.

Hipoma je vstala, oblekla se je z naglico in mi je zašepetala z neskončno sladkim glasom:

»Ne srdite se name.«

»Ne,« sem odvrnil, »toda pod pogojem, da se še vrnete sem.«

»Ah ne, nikoli! Nasprotno...«

Sklonila je glavo in dodala vsa zardela:

»Nasprotno, še videti se ne bova mogla, dokler ne preide mnogo časa...«

»Šte divja kakor panterka.«

Nasmehnila se je z melanholičnim nasmehom in izginila.

Nisem je več videl, a leto pozneje sem zvedel, da se je poročila vnovič.

»Poslužila se je mene, da se je poročila z onim!« sem si mislil z grenkim gnevom.

In čas je prešel. Končno, neko jutro sem jo srečal v bližini Cannes: bila je v družbi starega, izživelega gospoda, slabotnega in po videzu otročjega. Ločila se je od njega, mi prišla naproti in stegnila roko:

»Ali ste mi odpustili?« je zašepetala.

»Moj Bog, zakaj ne? Toda čemu ste ravnali tako?«

»Iz strahu pred zakonom.«

»In vendar ste se poročili vnovič.«

»Ž njim!« je odgovorila in obrnila glavo za spoznanje proti staremu gospodu, ki je pokorno čakal nekoliko oddaljen.

Nedoločen nasmeh je bil v njenem deviškem pogledu:

»Ž njim ni možnosti za ta strah!«

sip Zupančič. Člani zadruga so lahko poleg novinarjev tudi vsi drugi javni delavci ter zavodi in podjetja, ki jim je pri srcu razvoj in napredek novinarstva.

Slovenski tisk se je kljub našim majhnim razmeram povzpел po vojni na tako visoko stopnjo, da uspešno tekmuje z vsemi jugoslovanskimi listi in nam dela čast pred vsem svetom. Zato se slovenski novinarji nadejajo, da bodo v svoji akciji našli pri naši javnosti vsaj enako razumevanje in podporo, kakor so jo našli njihovi tovariši v drugih pokrajinah Jugoslavije. Trdno so prepričani, da njihov apel ne bo ostal brez ugodnega odmeva.

V Ljubljani, dne 19. marca 1931.

Načelnstvo in nadzorstvo stavbne in gospodarske zadruga »Novinarski dom«, z. z. o. p.
Odbor ljubljanske sekcije Jugoslovanskega novinarskega združenja.

Ljubljana.

V Ljubljani se gibljejo. Po veliki noči začno z regulacijskimi deli pri Ljubljani. Predvsem bodo postavili trodelni frančiškanski most. Ob vsaki strani tega mostu zgrade še most za pešce. Prešernov spomenik pa bodo postavili na drugo stran ob vhodu v Wolfovo ulico. Vendar bo Ljubljana kljub temu še precej časa tekla po »sinah«.

Resolucija akademikov Aleksandrove univerze v Ljubljani. Zveza slušateljev Aleksandrove univerze v Ljubljani izjavlja kot reprezentančna organizacija vseh ljubljanskih akademikov v soglasju s podpisanimi akademskimi društvi z ozirom na kongres akcijskih odborov in na ustanovitev nove reprezentančne in stanovske akademске organizacije »Jugoslovanskega akademkega kluba kraljevine Jugoslavije« v Zagrebu, 12. marca, sledeče: Zveza slušateljev protestira, da je bila pri snovanju in ustanovitvi nove reprezentančne akademске organizacije povsem prezrta, da predstavlja ona edina na Aleksandrovi univerzi v Ljubljani legitimno pravilno izvoljeno zastopstvo ljubljanske akademске mladine. ZSAU odločno obsoja postopanje peščice ljubljanskih akademikov, ki so na lastno roko ustanovili v Ljubljani akcijski odbor in se predzgnili na kongresu v Zagrebu brez vsakega legitimnega poverila ljubljanske akademске mladine sklepati in sodelovati o ljubljanski akademski reprezentančni organizaciji. Zato ZSAU izjavlja, da te nove organizacije kot reprezentance, v kolikor se tiče ljubljanske akademске mladine, v soglasju z vsemi soprodpisanimi društvi ne priznava, ker si je ljubljanska akademska mladina z velikim trudom in v splošni soglasnosti študentstva že ustanovila svojo reprezentančno organizacijo. — **Zveza slušateljev Aleksandrove univerze v Ljubljani:** Akademsko društvo jugoslovanskih tehnikov, Društvo slušateljev filozofske fakultete, Društvo slušateljev juridične fakultete, Društvo medicincev, Društvo slušateljev teološke fakultete, J. A. D. »Triglav«, J. K. A. D. »Danica«, J. K. A. D. »Zarja«, J. K. A. D. »Borba«.

Maribor.

V Mariboru je vpeljan 8 urni delavnik. Odkar so se začeli mariborski delavci gibati in zahtevati, da jim podjetniki plačujejo nadurno delo s 50% poviškom, so podjetniki namah vpeljali 8 urni delavnik. Česar ni mogla odrediti Inšpekcija dela in zakon o zaščiti delavcev, čeprav je že v veljavi od leta 1922 naprej, to je v teku par dni doseglo mariborsko delavstvo s tem, da se je končno zavvedlo in zahtevalo svoje zakonite pravice. Po vseh tovarnah se dela sedaj le 8 ur na dan. Posledica tega je, da bo dobilo več delavcev zaslužek in bo mnogo manj nesrečnih brezposelnih, ki so brezupno tavali po ulicah in prosili za delo in za kruh. V času velike delavske brezposelnosti je to velik uspeh našega delavstva. Delavci pa so tudi izprevideli, da ne morejo biti več brez strokovne organizacije in so se začeli temeljito organizirati. Marsikateri revež se je tudi končno odpočil, medtem ko je prej noč in dan garal in s tem ubijal svoje zdravje, ne da bi dobil za prekomerno delo človeka dostojno plačilo. Nekateri tovarnarji pa so zahtevali od delavcev podpis, da bodo delali še naprej nadure brez procentov. Opozarjamo delavce, da je tak podpis neveljaven. To so dokazali najbolje drugi tovarnarji sami, ki so pometali na cesto delavce, kateri so jih tožili za nadure. Kakor hitro delavec zahteva svoje pravice, ki ne gredo podjetniku v račune, riskira službo. Zato je ravno zakon odredil, da so takšni podpisi neveljavni in velja le zakonito določilo, da se mora vsako prekočasno delo, vsaka nadura, plačati s 50% poviškom. Z nobeno pogodbo se tega zakonitega določila ne more

Zveza gospodarskih zadrug za Jugoslavijo v Ljubljani r. z. z. o. z.

Nekaj statistike za l. 1929.

Zveza gospodarskih zadrug za Jugoslavijo v Ljubljani r. z. z. o. z. je imela koncem l. 1929 skupno 46 članic, torej 7 več kot prejšnje leto. Pristopilo je osem novih zadrug (1 konzumna, 3 produktivne, 2 stavbne, 1 denarna in 1 ljudska kuhinja), izstopila je pa vsled končane likvidacije ena (produktivna). Po panogah so bile te članice:

6 konzumnih zadrug z 18.599 članov, 14 produktivnih zadrug s 723 članov, 8 denarnih zadrug s 3070 članov, 11 stavbnih zadrug in Delavskih domov z 1362 članov, 3 tiskovne zadrug z 249 članov, 4 razne zadrug z 68 članov; skupaj 46 zadrug s 24.071 članov.

Zadrug so delovale povprečno dobro. Vsem se sicer pozna gospodarska kriza, stalno padanje cen, menjavanje cen v žitni panogi, kar je vplivalo zlasti na delavske pekarnice, nenaklonjenost od zgoraj, huda konkurenca privatne trgovine, obrti in industrije, ali ohranile si niso le svojih postojank, marveč so jih nesorazmerno pojačile. Stanovanjske zadrug pač niso mogle uspešno vršiti dela, ker so jim oblasti kljub vsem uspehom odrekale vsled novega javnega režima, vso pomoč. Videli pa bomo iz sledečih podatkov, da so vse naše panoge in postavke, ki jih imamo v statistiki, prav lepo porasle. Uspehi so sledeči:

Zadrug so imele 92 oddajališč (napram 82 v letu 1928) in skupno 447 uslužbencev (napram 362 v letu 1928). Članskega imetja je bilo skupaj: v konzumnih zadrugah: deležev

Din 1.980.853,36, hranilnih vlog Din 12.028.537,72; v produktivnih zadrugah: deležev Din 1.555.226,85, hranilnih vlog Din 1.049.455,92; v denarnih zadrugah: deležev Din 481.111,87, hranilnih vlog Din 7.815.437,59; v stavbnih zadrugah in Del. domovih: deležev Din 598.431,84, hranilnih vlog Din 387.464,80; v tiskov. zadrugah: deležev Din 45.563,85; v raznih zadrugah: deležev Din 164.641,—; skupno deležev Din 4.825.828,77, hranilnih vlog Din 21.280.896,03.

V letu 1928 so imele zadrug deležev Din 4.148.902,58, hranilnih vlog Din 17.797.665,66.

Viden je torej velik napredek naših zadrug, ki je jasen dokaz članskega zaupanja do njih. Zadrug so plačale v l. 1929 Din 718.876,37 (napram Din 663.439,57) davkov in taks ter so izkazale Din 188.374,98 (napram Din 198.495,75) prebitka, ki je bil večinoma dodeljen raznim skladom ali pa razdeljen v občekoristne namene. Zadrug kažejo dobro odporno silo ter se krepe. Šibkejšje napravljajo pot močnejšim. Letos (1930) sta končali likvidacijo še dve zadrugi (tiskovni). V likvidacijo ni stopila nobena nova. Pristopilo pa je tekom leta 12 novih zadrug (3 konzumne, 2 produktivni, 2 denarni, 3 stavbne, 1 tiskovna in 1 razna), tako da ima Zveza danes 56 članic. O delu teh posameznih zadrug kakor tudi o delu Zveze same pa poročata sproti Zvezino glasilo »Konzument« in vsakoletni Zadrugni koledar.

Ptuj.

Proslava 10 letnice obstoja ptujске podružnice in pevskega odseka »Svoboda« se vrši 25. in 26. aprila t. l. Na predvečer, t. j. 25. aprila, ob 8. uri pevski koncert v mestnem gledališču. Naslednji dan ob 8. uri dopoldne konferenca v hotelu »Slon«. Po konferenci ogled mesta in muzeja. Popoldne ob 3. uri delavska predstava v gledališču »Hlapec Jernej in njegova pravica«, nato prosta zabava s plesom v hotelu »Slon«. K tej proslavi so vabljeni vse podružnice »Svobode« in delavska pevska društva.

Trbovlje.

Krščanski »Pravici« in njenemu dopisniku v album. Poraza, katerega so doživeli takozvani krščanski »socijalisti« in od podjetnikov ljubljani »federalisti« pri volitvah v II. skupno rudarske zadrug v Trbovljah, ne morejo preboleti ter še vedno iščejo vzroke, zakaj da niso hoteli rudarji voliti njihovih kandidatov. Ker pa nočejo priznati, da je ZRJ s svojim požrtvovalnim delom pridobila ugled in zaupanje med rudarji, zato napadajo funkcionarje ZRJ, češ, oni so prelomili častno besedo itd. Tako jadrkaje predzadnja »Pravica« in njen dopisnik iz Trbovelj, g. Križnik Filip, predelavec v osr. del. TPD v Trbovljah. Delavsko časopisje je že ponovno ugotovilo, kako so tisti, ki so tvorili komisijo za sestavo skupne liste pri volitvah v drugo skupino, zahrbtno napadli ZRJ s tem, da so tri dni po sestavi skupne liste izdali samostojno listo po raznih obratih, na katerih so črtali vse tiste, kateri so bili predlagani od ZRJ. Za nosilce tistih zahrbtnih list so dali tiste, ki so pri sestavi skupne liste od kraja do konca sodelovali. Kot dokaz je še precejšnje število tistih izdajalskih list na »razpolago«. Dopisnik v »Pravici« si naj zapomni, kaj pravi osma božja zapoved, če hoče biti »krščanski« ter si naj po katekizmu, stran 175, vrsta 10, izpraša vest. To mu priporočamo zato, ker ni res, kar pravi on, da se je od strani ZRJ vršila gonja proti drugim kandidatom. V resnici pa ZRJ ni rabila niti enega nedostojnega izraza pri svoji propagandi, katere itak ni bilo treba, ker so dejstva sama dovolj jasno govorila

la v prid ZRJ. Vsak rudarski delavec je imel priliko, da je volil po svoji uvidevnosti; zakaj je potem dopisnik »Pravice« propadel kot zaupniški kandidat, naj vpraša delavce same in dobil bo primeren odgovor. Dopisnik nadalje na široko razlaga, kako je bila »častna beseda« prelomljena. Prepričali smo se baš pri teh volitvah, da nekateri ljudje »častne besede« izrabljajo v svoje namene. Zlorabo »častne besede« so pa rudarji dovolj glasno obsodili. Sicer pa piše »Delavska Pravica« vse to iz posebnega nagiba: rečem ti, da mi ne porečeš!

Hrastnik.

Predavanje. »Svoboda l.« je imela dne 22. marca t. l. predavanje »Delavska izobrazba«. Predaval je s. Mile Klopčič iz Ljubljane. Predavatelj je v svojem predavanju prav lepo in jedrnatno orisal, kako potrebna je samouizobrazba delavcu v boju za obstanek v današnjem vseobčem napredku tehnike. Poslušalci so z največjo pažnjo sledili predavanju do konca in s. Miletu Klopčiču dali pri znanja s ploskanjem. S. Kosmos se je v imenu »Svobode« zahvalil tako predavatelju kakor tudi poslušalcem in je apeliral, da se za bodoča predavanja radi udeležbe poskrbi tako, da bo dvorana nabito polna. — Proletarci, možje, žene, fantje in dekleta, vsi na predavanja, katera se vrše vsako soboto ob 5. uri popoldne v Konzumnem društvu rudarjev.

Jesenice.

Zadružno-gospodarski načrti jeseniških kovinarjev. Naše zadrug, kakor so se s težavo uveljavile in razvile, beležijo do sedaj prav lepe uspehe. V bližnji bodočnosti se bo začel izvajati nov zadružno-gospodarski program, seveda s pomočjo vseh strokovno organiziranih članov. Center vsemu gibanju je »Delavski dom« na Savi pri Jesenicah. Trda je ta borba za osamosvojitve delavcev, vendar je pričakovati, da bodo kovinarji na Jesenicah, Javorniku in Dobravi gotovo osvojili novi načrt za gradnjo stanovanj upokojencev in »Delavskega doma« na Javorniku in Dobravi. O tem vprašanju se bo razpravljalo na rednem letnem občnem zboru Saveza Metalskih Radnika Jugoslavije »Sekcije težke železne industrije Jesenice«, ki se bo pa letos vršil nekoliko pozneje radi tega, ker še niso zaključene razprave za nove kolektivne pogodbe in čas resnično sedaj ne dopušča, da bi se že sedaj vršil občni zbor. Tudi je letos preloženih več občnih zborov naših zadrug na poznejši čas. Torej sodrug, ko pride dan odločitve, ne kolebajte, trenutki so, ki v zgodovini odločajo usodo; upamo, da bo vsak postal zadruhar!

Ruše.

Težavna služba nočnih čuvajev. Malokdaj imamo priložnost, da slišimo kaj iz teh trpljenj polnih Ruš. Za danes je naš namen, da seznamimo javnost z zlatimi časi, ki jih uživajo nočni čuvaji v naši tovarni. Službeni čas teh trpinov je od 6. ure zvečer pa do 6. ure jutraj, celih dvanaest ur na prostem, neoziraje se na mraz, ki ga letos noče biti konca. Gorje tistemu, ki bi se spozabil ter bi se šel kam greš. Takoj se ga obsodi, da je kje spal, kaznuje se ga z denarno kaznijo ali pa z deset do dvanaest dni brezplačnega dopusta. Jasno, da taka kazen ne deluje ugodno na želodec prizadete družine. Ob tej priliki bi nekomi, ki meni, da sedanji nočni čuvaji ne vrše svoje službe, zaupno povedali na uho, da je njegov oče, ki je tudi vršil službo nočnega čuvaja, polovico svoje službe prespal v toplem kotičku.

Študenti pri Mariboru

Podružnica »Svobode«, študenti vabi vse aktivne in podporne člane na občni zbor, kateri se vrši dne 29. marca 1931 v gostilni »Pri beli zastavi«, točno ob 14. uri. Dne 28. t. m. zvečer se vrši seja odbora, na katero imajo dostop vsi člani in članice.

Vsakdo mora čitati Fr. Žgečev knjižo

o spolni vzgoji

Stane 8 Din in se dobi v vseh knjigarnah. ...

Cene naših priznanih najboljših izdelkov

za velikonočne praznike
ponovno znižane!

Zanimajte se za naš cenovnik!

HERMAN WÖGERER
Maribor, Slovenska ulica šte. 9

Popravila ur

srebrnine,
kakor tudi
gramofonov
najboljše, hi-
tro in poceni

M. JILGER-JEV SIN
URAR

Maribor, Gosposka 15

Hitro se en zvezek!

od
Papirnice

Študentske tiskarne
Šlomškov trg 6

Otročje nogavice,
črne, rujave, sive in bele,
par od Din 4-50 naprej.

Moški sokni
v vseh barvah, par Din 4-50.

Damske nogavice,
flor v temnih modrih bar-
vah, par od Din 8- naprej.

Damske nogavice,
svilene v vseh modrih bar-
vah, par od Din 13- naprej.

Moške srajce
v raznih izdelavih od Din
25- naprej.

Kravate,
samoveznice, komad od Din
7- naprej.

Sandali
od Din 26- naprej.

Čevljički
od Din 28- naprej.

Eksportna hiša „Luna“
lastnik

Albin Pristernik,
Maribor, Aleksandrova 19.

Hranilno in posojilno društvo delavcev v Mariboru

registrirana zadruga z omejeno zavezo
Frankopanova ul. 37, v lastni hiši
Poštni čekovni račun 13.143, podružnica Ljubljana
Telefon šte. 2635

Vabilo k 59. letnemu občnemu zboru

ki se vrši v nedeljo, dne 29. marca 1931 ob 8. uri
dopoldne v Gambrinovi dvorani

Dnevni red:

1. Čitanje zapisnika zadnjega občnega zbora.
2. Predložitev računskega zaključka za leto 1930.
3. Poročilo nadzorstva in odobritev računskega zaključka.
4. Volitve.
5. Določitev najvišjega zneska, do katerega se dajejo posojila in sprejemajo hranilne vloge.
6. Predložitev poročila o reviziji Zveze gospodarskih zadrug.
7. Razno.

Peter Brauchardt, predsednik.

V slučaju nesklepnosti ob napovedani uri se vrši občni zbor eno uro pozneje,
to je ob 9. uri, pri vsakem številu navzočih članov.

Tivar obleke

Lastna izdelava blaga in podloge nam omogočuje nuditi

TIVAR OBLEKE

za gospode, dečke in otroke najboljše kakovosti po
najnižjih cenah!

CENA OBLEK ZA GOSPODE	Din 240- do 750-;
ZA DEČKE:	Din 200- do 330-;
GAMBETA OD 11 DO 14 LET:	Din 210- do 270-;
MORNARSKA OBLEKA OD 3 DO 10 LET:	Din 130- do 150-;
OBLEKA ZA OTROKE OD 3 DO 10 LET:	Din 110- do 270-;
RAGLAN:	Din 650-;
HLAČE:	Din 90- do 180-.

Vrsta

Tek. šte.

Prodajna
cena
Din
Prodajna
cena
50
Pazite
na gornjo ceno!

Obiščite naše prodajalce v Mariboru:

Jakob Lah, Glavni trg 2

in Veletrgovina

H. J. Turad, Aleksandrova c. 7

pa se bode te uverili o resničnosti naših navedb.

Prost ogled, ne da bi se sililo k nakupu!

Pazite na zaščitni znak in tvorniško ceno.

Pazite se pred ponaredbami!

Ali že imaš krasno in zanimivo
knjigo:

**TAŠKENT —
KRUHA BOGATO MESTO.**

Ruski roman A. Neverova je to,
ki pripoveduje o veliki lakoti, ki je

razsajala na Ruskem v letih 1920 in
1921. Prevedel je roman Iv. Vuk.

Knjiga, ki ima tudi naslovno sli-
ko in je vezana v karton, stane sa-
mo 17 Din. Lepo vezana pa 28 Din.

Naslov: Uprava »S v o b o d e«,
Ljubljana, Poštni predal 290.

V dvanaajstem letu Zlatica igrače,
medvedke, mičke, psičke in pa mačke
oblečila je sama — in je zanje
imela dnevno prav veliko pranje.

Po zgledu mamice je hčerka prala,
pri delu se veselo je smehljala:
klei, Zlatorog se krasno uveljavl,
v perilu madeže prav vse odpravi.

Oj zlata Zlatica — glas gre okrog:
nad vse je terpentinsko milo Zlatorog!

(Nadaljevanje sledi.)

Zlatorog

Nalagajte svoje prihranke

v Štajerski hranilnici in posojilnici
v Mariboru, Rotovski trg šte. 6.

Posojila dajemo po
ugodnih pogojih!

Vloge obrestujemo po 7%
proti trimesečni odpovedi.

Zahvaljujemo

se našim odjemalcem za zaupa-
nje, ki so nam ga doslej izkazali

Naše prostore smo povečali in povsem
MODERNO OPREMILI z

NEGO NOG in

POPRAVLJALNICO

ČEVLJEV

z namenom, da s tem izpopolnimo postrežbo naših odjemalcev
in jim nudimo največje udobnosti. Tudi v nadalje se hočemo po-
truditi, da kvaliteto naših izdelkov izboljšamo, cene pa držimo
vedno najnižje.

Dne 28. marca 1931

bomo otvorili našo P R O D A J A L N O in smo za naše
odjemalce pripravili razen naših P O M L A D A N S K I H
MODELOV še MNOGA DRUGA PRESENEČENJA.

Vabimo naše odjemalce in one, ki še to doslej niso bili, da si
našo prodajalno ogledajo, ne da bi bili primorani kaj kupiti.

Naš odjemalec – naš gospod!

Bata

Maribor, Aleksandrova cesta 7